

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Finansų rinkos dalyvių veikla

Sutelktinio finansavimo platformų operatorių veiklos apžvalga

2019

Ši apžvaga apima bendrą visų Lietuvoje veikiančių sutelktinio finansavimo platformų operatorių veiklą 2019 m., visi lentelėse ir grafikuose pateikti duomenys yra 2019 m. gruodžio 31 d., jei nenurodyta kitaip. Rengiant šią analizę naudoti Lietuvos banko ir sutelktinio finansavimo platformų operatorių duomenys. Analizę parengė Lietuvos banko Priežiūros tarnyba.
Pasiteirauti: Tomas Petronis, Investicinių paslaugų priežiūros skyriaus vyresnysis specialistas
tel. +370 691 17 745,
el. p. tpetronis@lb.lt

Turinys

SUTELK TINIO FINANS AVIMO PLATFORMŲ OPERATORIAI.....	5
SFPO VEIKLOS APŽVALGA.....	7

Santrumpos

SFI	Sutelktinio finansavimo įstatymas
SFP	sutelktinio finansavimo platforma
SFPO	sutelktinio finansavimo platformų operatorius
NT	nekilnojamas turtas
UAB	uždaroji akcinė bendrovė
VP	vertybiniai popieriai

SUTELK TINIO FINANS AVIMO PLATFORMŲ OPERATORIAI

2016 m. lapkričio mėn. įsigaliojus Lietuvos Respublikos sutelk tinio finansavimo įstatymui, Lietuvoje pradėjo steigti pirmieji sutelk tinio finansavimo platformų operatoriai. SFĮ nustatyta:

- 1) sutelk tinio finansavimo sąlygos;
- 2) SFPO veiklos sąlygos ir reikalavimai;
- 3) privalomos atskleisti sutelk tinio finansavimo platformoje informacijos apimtis;
- 4) įrašymo į viešąjį SFPO sąrašą ir išbraukimo iš jo tvarka;
- 5) SFPO veiklos priežiūros tvarka.

SFĮ taikomas sutartims, kurių pobūdis arba tikslas yra tapatus sutelk tinio finansavimo santykiams. Reikia atkreipti dėmesį į tai, kad SFĮ netaikomas labdarai ir (ar) paramai gauti, išankstiniam prekių ar paslaugų pirkimui prilyginamiems santykiams.

Pagrindinės SFĮ įtvirtintos sąvokos

Sutelk tinis finansavimas – finansavimo būdas, kai specialioje platformoje viešai paskelbtą projektą savo lėšomis finansuoja su tuo projektu nesusiję finansuotojai arba kai per SFP finansuotojai įsigyja parduodamas kreditoriaus reikalavimo teises.

SFP – SFPO administruojama informacinė sistema, kurią naudojant vykdomas sutelk tinis finansavimas.

SFPO – juridinis asmuo, administruojantis SFP. Kitose valstybėse narėse įsteigtas investicinių paslaugų teikėjas, jeigu investicinių paslaugų teikėjo licencija suteikia teisę teikti investicines paslaugas, gali neturėti juridinio asmens statuso.

Sutelk tinio finansavimo sandoris (toliau – finansavimo sandoris) – finansuotojo ir projekto savininko sudarytas sandoris, kuriuo finansuotojas suteikia ar įsipareigoja suteikti projekto savininkui sutelk tinio finansavimo lėšas paskolos ar kita pinigine forma arba įsigyjant projekto savininko išleistas finansines priemones, o projekto savininkas išleidžia finansines priemones ir (arba) įsipareigoja grąžinti iš finansuotojo gautas lėšas.

Projektas – verslo, profesinėms, mokslo, tiramosioms ir kitoms reikmėms, išskyrus vartojimą, tenkinti parengtas ir SFP paskelbtas projektas, kuriam įgyvendinti projekto savininkas siekia pritraukti sutelk tinio finansavimo lėšų.

PAGRINDINIAI SFPO IR SFP VEIKLOS REIKALAVIMAI

SFPO privalo įvertinti, ar konkreti finansavimo sandorio rūšis yra priimtina investuotojui. Prieš suteikdamas galimybę neprofesionaliajam finansuotojui per savo administruojamą SFP pirmą kartą sudaryti konkrečios rūšies finansavimo sandorį, SFPO privalo atlikti konkrečios finansavimo sandorio rūšies priimtimumo finansuotojui vertinimą, kuris susideda iš finansuotojo pateiktos informacijos apie turimas žinias ir patirtį investavimo srityje su planuojamo sudaryti finansavimo sandorio rūšimi. Jeigu, atlikus finansavimo sandorio rūšies priimtimumo finansuotojui vertinimą, nustatoma, kad konkreti finansavimo sandorio rūšis finansuotojui nėra priimtina, SFPO privalo finansuotoją apie tai įspėti.

SFPO turi patvirtinti informacinį dokumentą, kuriame turi būti nurodyta pagrindinė informacija investuotojams. Projekto savininkas, kuris siekia per SFP sudaryti vieną ar kelis finansavimo sandorius, kurių bendra suma yra nuo 100 tūkst. iki 5 mln. Eur per 12 mėn., nepriklausomai nuo finansavimo sandorio rūšies privalo parengti ir SFPO pateikti tvirtinti informacinį dokumentą (jame nurodoma informacija apie projekto savininką ir siūlomą sudaryti sandorį) ir finansavimo sandorį ketinantiems sudaryti asmenims sudaryti galimybę su juo susipažinti. SFP platinamų finansinių priemonių emitentu gali būti tik juridinis asmuo.

SFPO, įrašytas į Viešąjį sutelktinio finansavimo platformų operatorių sąrašą, privalo turėti nuolatinę buveinę Lietuvos Respublikoje. SFPO, turintis buveinę Lietuvos Respublikoje, teikia SFPO paslaugas finansuotojui ir projekto savininkui, su kiekvienu iš jų sudaręs SFPO paslaugų teikimo sutartį. Jei numatyta paslaugų teikimo sutartyje, SFPO gali atstovauti finansuotojui.

SFĮ pateikiami SFPO veiklos reikalavimai:

- 1) sąžiningai, rūpestingai, teisingai ir profesionaliai veikti geriausiomis finansuotojui ir projekto savininkui sąlygomis ir jų interesais;
- 2) turėti ir naudoti SFPO veiklai reikalingas patikimas priemones ir procedūras;
- 3) turėti ir taikyti organizacines interesų konfliktų, kurie galėtų neigiamai paveikti finansuotojo ir projekto savininko interesus, vengimo, nustatymo ir valdymo priemones;
- 4) patvirtinti projektų savininkų patikimumo vertinimo taisykles, jos turi apimti projektų savininkų reputacijos ir kreditingumo vertinimo kriterijus;
- 5) turėti ir taikyti organizacines priemones, užtikrinančias šiame įstatyme nustatytos informacijos atskleidimą laiku;
- 6) atskleisti finansuotojui ir projekto savininkui informaciją, reikalingą mokestinėms prievolėms įvykdyti;
- 7) parengti ir patvirtinti veiklos tęstinumo planą, jame turi būti numatytos priemonės ir procedūros, skirtos užtikrinti, kad SFPO funkcijos būtų atliekamos nenutrūkstamai, įskaitant ir nenumatytų aplinkybių atvejus;
- 8) saugoti duomenis, susijusius su SFĮ nuostatų įgyvendinimu, 10 metų nuo finansavimo sandorio sudarymo dienos, išskyrus atvejus, kai Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatyti ilgesni tokių duomenų saugojimo terminai;
- 9) nustatyti prekybos finansuotojų įsigytomis finansinėmis priemonėmis ar kitomis reikalavimo teisėmis, kylančiomis iš finansavimo sandorių, kuriais finansuotojas suteikia ar įsipareigoja suteikti projekto savininkui sutelktinio finansavimo lėšas paskolos ar kita pinigine forma, SFP tvarką, jeigu SFPO ketina vykdyti antrinę jų apyvartą;
- 10) nustatyti naudojimosi SFP tvarką;
- 11) vykdyti priežiūros institucijos nurodymus;
- 12) laikytis kitų SFĮ keliamų reikalavimų.

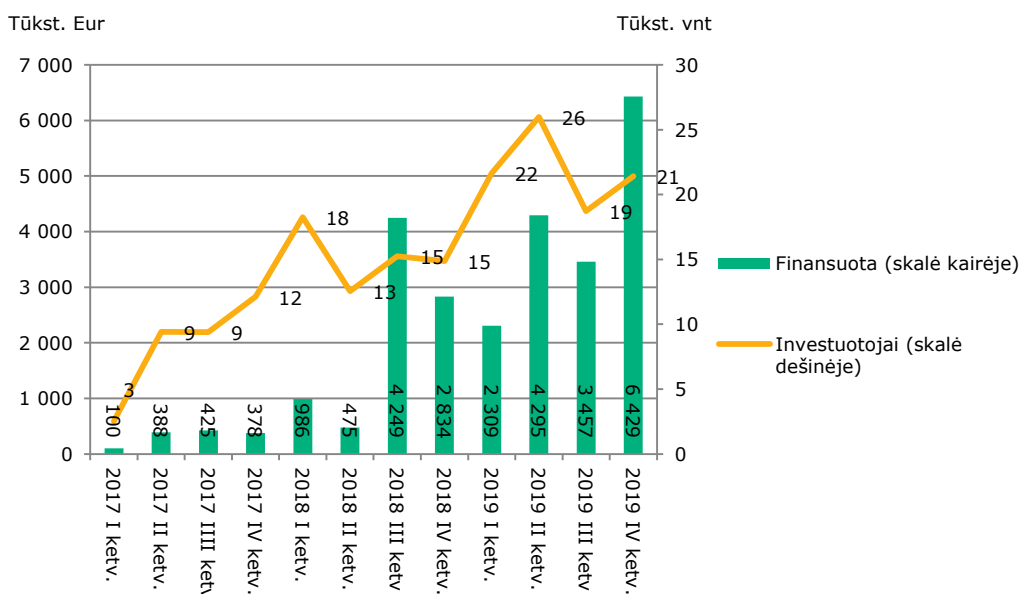
Apibendrinant galima teigti, kad SFĮ yra pagrindinis SFPO veiklą reglamentuojantis teisės aktas, jame nustatytos SFPO veiklos sąlygos bei reikalavimai ir sutelktinio finansavimo tvarka Lietuvoje, privalomos atskleisti informacijos apimtys, įrašymo į Viešąjį sutelktinio finansavimo platformų operatorių sąrašą ir išbraukimo iš jo tvarka bei SFPO veiklos priežiūros tvarka. Sutelktinis finansavimas skirtas lėšoms verslo projektams pritraukti paskolų arba VP forma. Kiekvienam verslo projektui, kuriam norima gauti finansavimą per SFPO, turi būti parengtas finansuojamo projekto planas. Surinktos lėšos negali būti naudojamos asmeninio vartojimo tikslais. Pabrėžtina, kad sutelktiniu finansavimu nelaikoma veikla, skirta labdarai ir (ar) paramai gauti.

Be to, SFPO veiklą reglamentuoja ir [Lietuvos banko nutarimai](#).

SFPO VEIKLOS APŽVALGA

2019 m. gruodžio 31 d. duomenimis, į SFPO sąrašą buvo įrašyti 10 SFPO, tačiau iš jų tik 5 vykdė veiklą, kiti 5 jos dar nebuvo pradėję. Dauguma (net 3) SFPO padėjo finansuoti projektus, susijusius su NT plėtra. Be to, naudojantis SFP buvo finansuojami mažesni verslo projektai, refinansuojamos verslo paskolos ir pritraukiamos apyvartinės lėšos. Pažymėtina, kad sutelktinio finansavimo rinkoje dominavo finansavimas paskolomis, o VP kol kas išleido tik viena įmonė.

1 pav. SFP finansuotos sumos ir investuotojų pokyčio tendencijos

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Iš 1 pav. matyti, kaip kito finansuotos sumos ir investuotojų skaičius SFP nuo SFĮ įsigaliojimo 2016 m. pabaigoje. Per 2019 m. ketvirtąjį ketvirtį finansuota 6,4 mln. Eur vertės projektų, o į šiuos projektus investavo daugiau nei 21 tūkst. investuotojų. Vertinant visus 2019 m., finansuota suma sudarė 16,3 mln. Eur. 2019 m. per SFPO finansuoti 396 projektai. Didžiausią jų dalį sudarė verslo finansavimo (352), o mažesnę (44) – NT projektai.

1 lentelė. SFPO duomenys

SFPO	2017 m.		2018 m.		2019 m.	
	finansuota, Eur	sandoriai, vnt.	finansuota, Eur	sandoriai, vnt.	finansuota, Eur	sandoriai, vnt.
UAB „Finansų bitė verslui“	1 290 650	33 456	2 840 400	58 815	3 164 200	74 483
UAB „Trečia diena“	0	0	3 300 000	117	2 069 000	92
UAB „Nordstreet“	0	0	851 670	531	3 052 580	2 101
UAB „Bendras finansavimas“	0	0	56 293	1 106	352 500	1 767
UAB „Profitus“	0	0	1 496 100	343	7 684 975	2 194
UAB „BOURGEOIS BOHEME FINTECH“	0	0	0	0	0	0
UAB FMĮ „Myriad capital“	0	0	0	0	0	0
UAB „ANDRUM Fund“	0	0	0	0	0	0
UAB „Finsmartas“	0	0	0	0	0	0
UAB „Oz Finance“	0	0	0	0	0	0
EstateGuru Lietuva, UAB	0	0	0	0	0	0
UAB „Procentas“	0	0	0	0	0	0
Iš viso	1 290 650	33 456	8 544 463	60 912	16 323 255	80 545

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Vertinant 2019 m., pažymėtina, kad per metus finansuotų projektų skaičius išaugo 179,2 % , o Visų 2019 m. finansuotų projektų vertė sudarė 16,3 mln. Eur. Paskolos suteiktos naudojantis penkiomis aktyviai veikiančiomis platformomis: UAB „Finansų bitė verslui“, UAB „Nordstreet“, UAB „Bendras finansavimas“, UAB „Trečia diena“ ir UAB „Profitus“. Daugiausia lėšų paskolinta per UAB „Profitus“ (7,68 mln. Eur) valdomą platformą, ši įmonė orientuojasi į NT paskolas, o mažiausiai – per UAB „Bendras finansavimas“ platformą (352,5 tūkst. Eur), ši įmonė 2019 m. skelbė projektus, susijusius su apyvartinių lėšų pritraukimu. 2019 m. pabaigoje daugiausia finansavimo sandorių (74,4 tūkst.) sudaryta per UAB „Finansų bitė verslui“, antroje vietoje – UAB „Profitus“ (2,2 tūkst.), o trečioje – UAB „Nordstreet“ (2,1 tūkst.).

2 lentelė. Vidutinės investuotos sumos

SFPO	Vidutinė vieno sandorio vertė, Eur		
	2017 m.	2018 m.	2019 m.
UAB „Finansų bitė verslui“	39	48	42
UAB „Trečia diena“	0	28 205	22 247
UAB „Nordstreet“	0	1 604	1 047
UAB „Bendras finansavimas“	0	51	199
UAB „Profitus“	0	4 362	1 977
Iš viso	39	6 854	5 103

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Kaip matyti iš 2 lentelės, 2019 m. vidutinė vieno sandorio vertė vidutiniškai sumažėjo 25 proc. ir sudarė 5 103 Eur. Tai galima paaiškinti tuo, kad 2019 m. per SFPO finansuota daugiau nedidelių projektų. Palyginti su 2018 m., vidutinė vieno sandorio vertė daugiausia sumažėjo UAB „Profitus“ – 118 proc. ir sudarė 1 977 Eur. O vieno SFPO vidutinė vieno sandorio vertė padidėjo:– UAB „Bendras finansavimas“ vieno sandorio vertė išaugo beveik 4 kartus ir sudarė 199 Eur.

Analizuojant vidutines vieno sandorio vertes, galima teigti, kad investavimas į NT per šias platformas yra skirtas investuotojams, kurie suinteresuoti skolinti pinigus didesniems projektams. O investavimui į verslo paskolas, apyvartines lėšas, verslo plėtrą, paskolų refinansavimą potencialiai reikia mažesnės investuojamos sumos, todėl tokie finansuojami projektai gali būti patrauklesni mažesniems investuotojams, suinteresuotiems investuoti į mažesnius projektus.

Projektams pritraukti lėšų per SFP užtrunka vidutiniškai 4,5 dienos. Tačiau pažymėtina, kad 2019 m. buvo projektų, kai lėšų pritraukimas užtruko ir 2 mėn.

3 lentelė. SFPO mokamos vidutinės palūkanos ir suteikiamos garantijos

SFPO	2019 m. vidutinės metinės palūkanos investuotojams, proc.	Paskolų dalis, 2019 m. garantuota įkeistu turtu, proc.
UAB „Finansų bitė verslui“	14,7	99,5
UAB „Trečia diena“	8	100
UAB „Nordstreet“	11,3	100
UAB „Bendras finansavimas“	13	0
UAB „Profitus“	10,1	100

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Išanalizavus 2019 m. SFP veiklą, galima teigti, kad didžiausios vidutinės metinės palūkanos yra mokamos už projektus, susijusius su verslo finansavimu (vidutiniškai 13,85 %), o projektai, susiję su NT plėtra, vidutiniškai investuotojams uždirbo 9,8 proc. palūkanų. Iš 3 lentelės matyti, kad vidutinės projektų savininkų mokamos palūkanos 2019 m. svyravo nuo 8 iki 14,7 proc. Didžiausias vidutinės metinės palūkanas mokėjo projektų savininkai, kurie lėšas pritraukinėjo per UAB „Finansų bitė verslui“ (apie 14,7 %) valdomą platformą, o mažiausias – NT projektų savininkai, kurie rinkosi pritraukti lėšų per UAB „Trečia diena“ (apie 8 %). Analizuojant per SFP investuojančiųjų garantijas, matyti, kad dauguma SFP naudojančių projektų savininkų jas suteikia įkeičiant turtą. Tik projektų savininkai, kurie naudojami UAB „Bendras finansavimas“ platforma, nesuteikia investuotojams jokių garantijų.

4 lentelė. SFP skelbiamų projektų pradelsti mokėjimai

SFPO	2019 m.					
	ilgiau kaip 30 d., bet ne ilgiau nei 60 d.		ilgiau kaip 60 d., bet ne ilgiau nei 90 d.		ilgiau kaip 90 d.	
	suma	projektų skaičius	suma	projektų skaičius	suma	projektų skaičius
UAB „Finansų bitė verslui“	4 200	6	5 256	3	227 145	36
UAB „Trečia diena“	0	0	0	0	0	0
UAB „Nordstreet“	0	0	0	0	0	0
UAB „Bendras finansavimas“	0	0	0	0	0	0
UAB „Profitus“	122 185	1	0	0	0	0
Iš viso	126 385	7	5 256	3	227 145	36

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Analizuojant aktyviai veiklą vykdančių SFP paskelbtų projektų savininkų pradelstus mokėjimus investuotojams, matyti, kad 2019 m. pabaigoje mokėjimus finansuotojams buvo pradėję projektų savininkai, lėšas pritraukinėję per UAB „Finansų bitė verslui“ ir UAB „Profitus“. Ilgiau kaip 30 d., bet ne ilgiau nei 60 d., projektų savininkų pradelsti mokėjimai buvo užfiksuoti UAB „Finansų bitė verslui“ ir UAB „Profitus“ valdomose platformose, jų bendra suma sudarė 126 385 Eur. Šie projektai buvo susiję su verslo finansavimu ir NT plėtra. Didžioji dalis pradelstų mokėjimų (122 185 Eur) užfiksuoti UAB „Profitus“ platformoje. Ilgiau kaip 60 d., bet ne

ilgiau nei 90 d., ir ilgiau kaip 90 d. – UAB „Finansų bitė verslui“ (atitinkamai 5 256 ir 227 145 Eur). Šie projektai buvo susiję su verslo finansavimu.

Apibendrinant SFP rinką, galima teigti, kad:

- 1) 2019 m. SFP rinka ir toliau augo – didėjo tiek finansuotų projektų skaičius, tiek ir finansavimas;
- 2) didžioji dalis pradelstų mokėjimų susiję su verslo finansavimu;
- 3) dalies investuotojų netenkina finansų rinkoje siūlomų tradicinių investicinių produktų sąlyginai nedidelės investicinės grąžos, todėl jie ieško alternatyvių investavimo galimybių, duodančių potencialiai didesnę investicinę grąžą;
- 4) neprofesionaliesiems investuotojams sutelktinis finansavimas yra alternatyvi galimybė investuoti į rizikingesnes sritis, tačiau kartu tai pasirinkimas, kuriam nereikia daug žinių bei patirties norint potencialiai uždirbti didesnę investicinę grąžą;
- 5) projektų rengėjams SFPO valdomos platformos suteikia galimybę pasiskolinti iš alternatyvių šaltinių;
- 6) SFP tampa priemone investuoti į NT.